

Ara és el mes de maig, i fa vint anys de tot allò que se suposa que va ser tan important. D'aquell maig, n'hem fet una data mítica, una fita de valor històric: com si la història recent poguera dividir-se en abans i després d'aquells dies. I com si tot això fóra també una història directament nostra. Parlar-ne, i omplir fulls i fulls de diaris i de revistes sobre el tema, ha esdevingut una manera de viure vicàriament la història, un pretext, potser generacional, de voler figurar de protagonistes d'uns esdeveniments suposadament transcendents.

En això, com en tantes coses, els francesos tenen la virtut i la gràcia de fer aparèixer com *universal* tot allò que s'inventa o que passa a París. I això, en termes de transcendència real, possiblement va ser cert només una vegada, però ja fa dos-cents anys: la Revolució Francesa sí que va ser una revolució per a tots, o almenys per a gran part d'Europa. Ara bé, maig del 68 ni va ser una revolució ni va ser el gran esdeveniment que canviaria la història del món. Tingué rebots, és cert, a Itàlia i a Alemanya i en alguna ciutat dispersa, però poca cosa més. Ací, sense anar més lluny, no hi hagué tal mes de maig.

Ací, recordem-ho, no solament no hi hagué *Maig del 68*, sinó que pròpiament no hi hagué tampoc *any 68* com a any particular. Ni hi hagué «revolució dels joves» ni «la imaginació al poder», ni «estimeu-vos els uns sobre els altres», ni els estudiants de València i de Barcelona van fer barricades durant dos mesos a fi de somoure els fonaments de la societat. Ací van arribar les notícies i les imatges del que passava a París, i va arribar una certa passió —continguda, a la força— per emular el que feien a la vora del Sena. Això va ser quasi tot.

Ací, tornem-ho a recordar, estàvem ocupats en altres coses, menys poètiques i menys teatrals: coses com aconseguir una mena de llibertat que els estudiants francesos tenien sense problemes, lluitar per arribar a això tan suat de la *democràcia*. Una dictadura permet poques fantasies:

genera la necessitat de destruir-la, i si no es pot destruir, almenys d'erosionar-la, afeblir-la i preparar la seua fi. Amb això érem ací, fa vint anys: en la lluita contra una dictadura que semblava immortal. I els estudiants de València i Barcelona, a més a més, tenien un altre camí per fer, que no afectava als de París, de Roma o de Berlín. El camí de l'alliberament nacional, el combat contra l'opressió de tot un país sencer, el recobriment d'una llengua, d'una consciència lliure, d'una pàtria oberta i nostra.

Era, doncs, el mateix combat només en algunes coses: el protagonisme dels joves, el desig de llibertat, les ganes de canviar el món. Però en realitat era una altra guerra, perquè l'enemic no era ben bé el mateix. I no una guerra d'un any 68 o d'un mes de maig, sinó de tota una dècada. Perquè no és maig del 68 allò que va ser crucial en aquest país, sinó tots els anys seixanta. I això, que és aplicable sobretot ací, també ho és en realitat a la resta d'Europa i més enllà. Recordem que la «revolució dels joves» no la van inventar els estudiants de la Sorbona: la van inventar, abans, els seguidors dels Beatles, els hippies californians, els provos holandesos, tot l'extens moviment universitari americà contra la guerra del Vietnam.

Sí que es podrà parlar, quan es faça la història social i cultural del segle XX, d'un abans i després dels anys 60: a Amèrica, a Europa i als Països Catalans. Però en aquests anys de grans canvis, maig del 68 només serà un episodi. Carregat de simbo-

lisme, però només un episodi. No cal mitificar tant la data màgica.

Però sí que es pot aprofitar per recordar que els que aquells anys van ser protagonistes —de prop o de lluny, directes o indirectes—, per molt *instal·lats* que estiguen ara, no ho estan de la mateixa manera que si llavors no hagués passat res. Recordar que el món en què vivim no és exactament el mateix que seria si en aquells anys no hi hagués hagut un moviment tan extens i profund. Com a mínim som tots, gràcies a tot allò, una mica més lliures. □

Maig del 68, una bona excusa